

X.

**Nogle Bemærkninger foranledigede ved Afhandlingen
„Altertavlen i Frue Kirke i Odense.“**

Af J. P. F. Königsfeldt.

»Kirkehistoriske Samlinger« indeholder i sit 2det Bind en Afhandling om Altertavlen i Frue Kirke i Odense af Pastor Dr. Viborg, hvori Forfatteren med ædel Varme gaaer løs paa den Mangel paa Agtelse for Videnskab og Kunst — eller man bør vel i det foreliggende Tilfælde ligefrem med Forf. bruge Udtrykket Raahed — hos den danske Regjering i vort Aarhundrede, som staaer i en fuldstændig Modsætning til den sidste Halvdeel af forrige Aarhundrede (Bernstorffernes Periode), og som har givet sig stærkest

tilkjende i den barbariske Ødelæggelse, »under selve Bispestavens Beskyttelse«, af et af den kunstelskende og kunstforstandige Middelalders herligste Mindesmærker i vort Fædreland, nemlig den ved kongelige Gaver og paa kongelige Minder rige Graabrødrekirke i Odense. Man sammenstille dog i Tanken Kirkestormeren Peder Hansen i det 19de Aarhundrede med en af hans Formænd paa Bispestolen, den ærværdige Kirkebygger Gisico i det 13de Aarhundrede, om hvem St. Knuds herlige Dom endnu den Dag idag taler. Men velbemeldte P. Hansens Moder havde været Christian VII.s Amme og »Vartfrue« (paa almindeligt Dansk Barnepige), »Omstændighederne havde« — som han selv synes at gjøre sig til af — »ikke villet indvie ham til Dyrker i Helligdommen«, den danske Regjering kunde 1803 blandt alle Danmarks Theologer ikke finde nogen værdigere til at beklæde den Stol, som en gudbegeistret Sanger 100 Aar tidligere havde forladt, end — Christian VII.s Pattebroder; og denne »Omstændighed« har saaledes Danmark at takke for, at det nu har et gammelt ærværdigt Bygningsmonument mindre. Forf. forudskikker S. 427 fl. selve Beskrivelsen af den store prægtige Altertavle, der fra Graabrødrekirken er bleven Frue-Kirkes Eiendom, og som Regjeringen vel har fritaget af sær Naade for at dele Skjebne med dens Kirke, men dog ikke anseet det for Umagen værd at ofre det Mindste paa at vedligeholde, hvorfor Forf., og som man maa haabe ikke forgjæves, henvender sig til det danske Folk i denne Henseende — nogle personalhistoriske Data vedrørende de Personer af det danske Kongehuus, som have staaet i inderligst Forhold til den ødelagde Kirke, nemlig Kong Hans's Familie; men i disse ere enkelte Feil indløbne, som man paa Grund af selve Afhandlingens Værd saa meget mere maatte ønske ikke skulle henstaae urettede. Hvorfra Forf. har den Angivelse, at Kong Hans's Datter Elisabeth skulde være bleven gift med Kurfyrsten af Brandenburg allerede 1492, »altsaa kun 7 Aar gammel« og 5 Aar før hendes Broder

Frants blev født, er vanskeligt at sige, da Alle ere enige om, at denne Prindsesse blev gift 10 Aar senere, nemlig samtidig med sin Farbroder, den slesvigholstenske Hertug Frederik (senere Kong Frederik I.) i Apr. ell. Mai 1502, altsaa i den for Kongedøttres Giftermaal sædvanlige Alder af 17 Aar¹. Af mindre Betydning er det, at Christiern II.s Søn Prinds Hans's Fødsel sættes til 1519, som undertiden angives; hans rette Fødselstid er 21. Febr. 1518. S. 428 synes Forf. ligesom Vedel Simonsen (Bidr. til Odense Byes ældre Hist. II, 1. S. 49), hvis Autoritet han anfører, at antage, at Prinds Frants er født i Odense; Petrus Olai (Script. rer. Dan. I. p. 195) siger udtrykkeligt, at Prindsen er født i Kjøbenhavn d. 15. Juli 1497. Altertavlens Giverinde, Dronning Christine (S. 431), døde d. 8. Dec. (Marie Undfangelsesdag eller »Vor Frue Dag før St. Anne Dag«) 1521; naar Vedel Simonsen, som Forf. i en Note citerer, antager, at det maa have været d. 2. Juli (Bidr. til Odense Byes ældre Hist. II, 1. S. 149 f.), hidrører dette fra en Forvexling af de to St. Annæ Dage, i Juli og December.

Dog alt Saadant hører jo til det mindre Væsentlige, og ovenstaaende Linier ere ikke heller nedskrevne for disse Rettelsers Skyld, men for at bevidne den høitærede Forfatter den Tak, som tilkommer ham af Enhver, der har Følelse for Kirke og Fædreland, for Historie og Kunst.

¹ At Dronning Margrete blev gift i en Alder af 10 Aar, er en historisk Mærkelighed, der staaer isoleret i den danske Historie, og, som bekendt, skyldtes en paatrængende politisk Nødvendighed. Af andre tidlige Giftermaal i den nordiske Historie kan anføres den norske Prindsesse Ingeborgs 1312 i en Alder af 11 Aar med den svenske Hertug Erik (hvor Politiken ogsaa havde en Finger med i Spillet) og den østerrigske Prindsesse Isabellas i en Alder af 14 Aar med Kong Christiern II.; men 7 Aar gammel veed jeg ingen Prindsesse at være bleven gift i de nordiske Lande.

Tillægsbemærkning til Side 158-60.

Af J. P. F. Königsfeldt.

Kort efter at have nedskrevet og til Redactionen indsendt mine »Bemærkninger foranledigede ved Afhandlingen: Altertavlen i Frue Kirke i Odense« (i Juli 1856), blev jeg under et Ophold i Odense gjort opmærksom paa en Omstændighed, der tilsyneladende maatte kunne tjene til Forsvar for den Graabrødrekirken overgaaede Ødelæggelse, nemlig at denne Kirkes Vedligeholdelse paahvilede Hospitalet, hvortil Graabrødreklosteret, som bekjendt, i Reformationstiden var blevet omdannet, hvilket derved berøvedes betydelige Summer, som hellere maatte ønskes anvendte efter Bestemmelsen med Stiftelsens Midler, i veldædigt Øie-med (jfr. ogsaa Bisk. Dr. Engelstofts »Odense Byes Sognehist. efter Reformat.« i Nyt hist. Tidsskr. VI, S. 65). Men hvor gjerne man end maatte kunne ønske Graabrødrehospitalet befriet for en saadan Byrde, der i Tidens Længde kunde blive ikke lidet trykkende, forekommer det mig dog, at man paa den anden Side ikke godt kan oversee Regjeringens Forpligtelse til ad anden Vei at bevare den saavel ved gamle historiske Minder som ved et ædelt Kongepars høie Interesse for samme, ved ærværdige Kongegrave og et uefterligneligt Kunstarbeide mærkværdige Bygning, ligesaa lidt som den Biskop Hansen specielt efter hans Stilling paahvilende Forpligtelse til at gjøre Alt, hvad der stod i hans Magt for at frede om en saadan Bygning, hvor saa mange henfarne Slægter havde fundet Opbyggelse, istedetfor at fælde dens Dødsdom; og man maa saa meget mere beklage Graabrødrekirkens Tilintetgjørelse, som det stærke Opsving, Odense har taget i dette Aarhundrede, muligviis i en ikke fjern Fremtid kunde gjøre en fjerde Kirkebygning ønskelig.
